OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto
28.5.2021

Lakivaliokunnalle

K 3/2021 vp Hallituksen vuosikertomus 2020 – Oikeusministeriön lausunto lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyistä lausumista sekä asiasta Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen (HE 230/2018 vp – EV 284/2018 vp), lausumat 1-3.

Oikeusministeriö täydentää hallituksen vuosikertomuksessa 2020 esitettyä seuraavasti:

Oikeudenhoidon uudistamisohjelma (HE 246/2014 vp – EV 308/2014 vp)

> Eduskunta edellytti, että hallitus joutuisasti selvittää tarpeen ja mahdollisuudet ottaa käyttöön järjestelmä, jossa suullinen näyttö otetaan muutoksenhakutuomioistuimessa vastaan käräjäoikeudessa tehdyn kuva ja äänitallenteen avulla.

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle syyskuussa 2021.

Tuomarien koulutusta koskeva uudistus (HE 7/2016 vp – EV 99/2016 vp)

> Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tuomareiden koulutusta koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota muun muassa uudistuksen

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

aiheuttamiin kustannuksiin, tuomarinkoulutuslautakunnan voimavaroihin, asessorien haku- ja nimitysmenettelyyn ja uudistuksen vaikutuksiin tuomarin uran avoimuuteen ja antaa lakivaliokunnalle asiasta selvityksen sekä vuoden 2020 että vuoden 2023 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö asetti selvityshenkilön tehtävää varten. Selvityshenkilön raportti on luovutettu valiokunnalle ja siitä on järjestetty lausuntokierros. Lausuntoaika päättyy 11.6.2021.

Käräjäoikeusverkoston kehittämishankkeen vaikutusten seuranta (HE 270/2016 vp – EV 126/2017 vp)

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän mahdollisen summaaristen riita-asioidenkäsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tarjontaan sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä.

Seurantaa varten on asetettu selvityshenkilö ja hänen tulee luovuttaa selvitys oikeusministeriölle viimeistään 30.9.2022.

Summaaristen riita-asioiden keskittäminen (HE 190/2017 vp – EV 32/2018 vp)

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän summaaristen riita-asioiden käsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tarjontaan sekä antaa lakivaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on asettanut selvityshenkilön ja ohjausryhmän arvioimaan käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän summaaristen riita-asioiden keskittämisen vaikutuksia. Selvitys tulee luovuttaa oikeusministeriölle viimeistään 30.9.2022.

Sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttaminen (HE 178/2018 – EV 245/2018 vp)

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet kehittää ja laajentaa muuntorangaistukseen tuomittujen sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen päihdehuoltoon ja mahdollisuudet varmistaa tarvittavien päihde-, sosiaali- ja terveyspalvelujen jatkuvuus riittävän ajan laitossijoituksen ja muuntorangaistuksen suorittamisen jälkeen.

Sakko- ja lyhytaikaisvankihanke on käynnissä. Hankkeessa valmistellaan ulkopuolisen sijoituksen prosesseja päihdehoitolaitokseen ja kehitetään sakko- ja lyhytaikaisvankien vankilan aikaista kuntoutusta ja vapautumisen valmistelua. Hankkeeseen liittyy arviointitutkimus, jossa tarkastellaan muuntorangaistuksen suorittaneiden uusintarikollisuutta.

Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen (HE 230/2018 vp – EV 284/2018 vp

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin kuluttajaluottojen hintasääntelyn vaikutuksia kustannuksiltaan kohtuuttomien kuluttajaluottojen tarjontaan ja hintoihin sekä ryhtyy tarvittaessa välittömästi lisätoimiin.

Oikeusministeriössä on tarkoitus käynnistää myös hanke pysyvien muutosten tekemiseksi kuluttajaluottosääntelyyn keväällä 2021 heti resurssitilanteen sen salliessa. aivan lähiaikoina. Valmistelussa otetaan erityisesti huomioon saatujen selvitysten tulokset.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi pikaisesti ulosoton suojaosuusjärjestelmän ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä velallisen maksukyvyn arvioinnissa huomioon otettavien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittavat säädösmuutokset.

Hallitusohjelman mukainen selvitys ulosoton suojaosuuden korottamisesta ja vaihto¬ehtoisista keinoista pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi on valmistunut 26.5.2021. Kysymyksessä on valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan hanke Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta. Selvitys lähtee lausuntokierrokselle, minkä jälkeen päätetään jatkotoimista pienituloisten ulosottovelallisten aseman helpottamiseksi.

Oikeusministeriön asettama työryhmä arvioi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muutostarpeet, mukaan lukien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeet. Työryhmä ehdottaa 12 prosentin tasokorotusta velkajärjestelyn elinkustannusnormiin. Mietintö on lausuntokierroksella 18.6.2021 asti.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin kuluttajien velkaantumisongelmien ennaltaehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi muun muassa arvioimalla maksuhäiriötietojen säilytysaikojen tarkoituksenmukaisuutta ja selvittämällä korkeakorkoisten vakuudettomien kuluttajaluottojen mainonnan rajoittamista sekä selvittää mahdollisuuksia parantaa sosiaalisen luototuksen saatavuutta.

Positiivista luottorekisteriä valmistelleen työryhmän mietintö valmistui maaliskuussa 2021. Keväällä 2021 mietinnöstä järjestettiin lausuntokierros, ja esityksen jatkovalmistelu on käynnissä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle loppusyksystä 2021.

Maksuhäiriömerkintöjen poistamista koskevat lainsäädäntömuutokset olivat lausuntokierroksella 4.3.-14.4.2021. Jatkovalmisteluvaiheessa hanke on yhdistetty hankkeeseen, jonka yhteydessä luottotietolakiin tehdään Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämät muutokset. Tavoitteena on lausumassa edellytetyn mukaisesti antaa yhdistetty esitys eduskunnalle kevätistuntokaudella 2021.

Muiden lausumien osalta oikeusministeriöllä ei ole lisättävää siihen, mitä hallituksen vuosikertomuksessa 2020 on todettu.